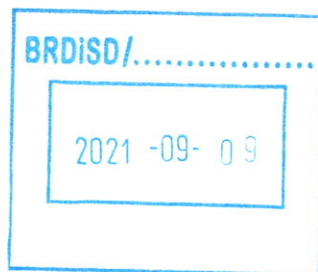

Prof. dr hab. Remigiusz Grochal
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Architektury i Wzornictwa

Sopot, 20 lipca 2021 r.

Recenzja pracy doktorskiej mgr Joanny Kulpy pt. „Projekt urbanistyczno-architektoniczny Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu”. Podstawę sporządzenia przeze mnie opinii stanowi decyzja podjęta przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie – pismo BRDSD/PP/081/2021/MT z dn. 24 maja 2021, a także w oparciu o przesłaną dokumentację:

1. Życiorys.
2. Kwestionariusz osobowy.
3. Kopia dyplomu ukończenia studiów.
4. Rozprawa doktorska (dzieło) wraz z opisem dzieła oraz streszczenie w językach: polskim i angielskim.
5. Opinia promotora.
6. Opis działalności artystycznej wraz z dokumentacją (portfolio).
7. Nośnik elektroniczny z zawartością całości w/w dokumentacji.
8. Oświadczenie, że rozprawa doktorska jest przygotowana samodzielnie, oraz że rozprawa doktorska złożona na nośniku elektronicznym jest identyczna z wersją wydrukowaną.

Praca została napisana pod kierunkiem prof. Lecha Kolińskiego na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Na przesłaną mi 94 stronicową pracę składają się 3 rozbudowane rozdziały (21 podrozdziałów) z bibliografią.

Załączone ilustracje i fotografie pozwoliły Doktorantce na przedstawienie własnego spojrzenia na przedmiot rozprawy. Ponadto są one źródłem informacji dla czytelnika na temat specyfiki przestrzeni publicznych jakimi z całą pewnością były i są sanktuaria oraz miejsca kultu religijnego.

Wstęp

Pozytywnie oceniam wybór przez Doktorantkę interesującej tematyki ujętej w tytule pracy, chociaż w treści nie została jasno wyartykułowana teza, którą chciałaby Autorka wykazać lub udowodnić. Możemy się jej raczej domyślać. Szczególne przestrzenie sanktuariów z ich potencjałem do budowania więzi społecznych są często przedmiotem zainteresowania projektantów i socjologów. Prezentowana rozprawa przedstawia rozbudowany program dla wybranej przestrzeni publicznej z sanktuarium, ale już forma, zważywszy na klimatyczną archiwalną fotografię nr 21 ze str. 36, wydaje się nadmiarowa. Projekt wykonawczy, a w

zasadzie dokumentacja do wystąpienia o pozwolenia na budowę został poprzedzony autorskimi fotografiami i komentarzem tekstowym, oraz wykazami cudów z ksiąg parafialnych mającymi uzasadnić rozmach przedsięwzięcia. Oczywiście takie opracowania projektowe mają miejsce, ale powinny się raczej opierać na racjonalnie potwierdzonych i szczegółowo opracowanych scenariuszach, zaś praca naukowa jaką jest praca doktorska powinna korespondować z faktami i źródłami naukowymi. Załączona praca spełnia te warunki w warstwie historii architektury oraz opisów tradycji kulturowych.

Widoczna w pracy artystycznej społeczna wrażliwość Doktorantki wpisuje się w metodologię badawczą stosowaną w architekturze i sztukach projektowych. Przedstawiona rozprawa w pewnym sensie stanowi katalog narzędzi architektonicznych służących projektowaniu doświadczeń i zachowań użytkowników. Publicystyczna forma narracji pozwala na przybliżenie czytelnikowi *ducha miejsca* oraz zrozumienie przez użytkowników wartości niematerialnych w kontekście wierzeń, tradycji i przeszłości miejsca.

Stworzenie przestrzeni publicznej związanej z obrzędami religijnymi jest zadaniem trudnym. Nie wszystkie rozwiązania zaproponowane przez Kandydatkę w Jej projekcie dobrze korespondują formalnie z klimatycznymi sceneriami przeszłości tego miejsca (fotografia21). Idea awansowania jakości środowiska wiejskiego, którego na co dzień doświadczają mieszkańcy i turyści w projekcie jest moim zdaniem o tyle poprawna co nadmiernie *zurbanizowana*.

Sylwetka doktorantki i ocena przedstawionego dorobku

Dobrym zilustrowaniem sylwetki oraz idei podjętego tematu pracy doktorskiej Pani mgr. Joanny Kulpy wydają się Jej słowa z pierwszych stron portfolio- *„Tożsamość regionalna oparta na tradycji to wartość wszystkich kultur i społeczeństw. Każdy z nas ma swoją Małą Ojczyznę. Z dużą satysfakcją i zadowoleniem angażuję się w przedsięwzięcia mające na celu wsparcie działalności kustosa Muzeum w Łąkorzu, Jana Ostrowskiego - znawcy folkloru i pierwszego społecznego opiekuna zabytków w powiecie nowomiejskim woj. warmińsko - mazurskim. Muzeum jest prywatną placówką o wyjątkowym znaczeniu edukacyjnym. Usytuowane jest w starej wiejskiej ponad 200 letniej chacie. Założeniem prowadzonych przez nią wielostronnych działań jest próba ukształtowania człowieka - obywatela, świadomego swych korzeni, biorącego czynny udział w życiu kulturalnym i społecznym.”*

Pani mgr Joanna Kulpa, urodzona 09 września 1972 roku w Nowym Mieście Lubawskim. W 2013 roku ukończyła studia wyższe z wyróżnieniem na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, otrzymując tytuł magistra sztuki.

Kandydatka posiada spory dorobek twórczy. Jej dorobek oparty jest na prawie dziesięcioletnich badaniach tożsamości rodzimego regionu. Szczególnie dużo uwagi poświęca kulturze materialnej i duchowej rodzinnego Łąkorza, oraz całej Ziemi Lubawskiej. W tym kontekście nie dziwi temat dyplomu magisterskiego Kandydatki: *„Koncepcja budynku Muzeum Ziemi Lubawskiej.”* (2013). Logiczne stają się wcześniejsze i późniejsze publikacje: *„Łąkorz, mała wieś w wielkiej historii.”* (2011), udział w *I Festiwalu Gwary Lubawskiej* (2015),

IV Festiwal Chleba Ziemi Lubawskiej w Łąkorzu (2018), Dzień Lasu w Łąkorzu (2016). Doktorantka również projektuje i organizuje wystawy z Jej rodzinną okolicą np.: „*Coming out.*” -eksponująca dyplom magisterski w siedzibie Symfonia Varsovia w Warszawie (2013), „*Mleczarstwo*” w Łąkorzu (2014), „*Kuchnia PRL*” w Łąkorzu (2017) czy „*Miary używane dawniej w lasach.*”. We wszystkich ekspozycjach przewija się nostalgiczny wątek bezpowrotnego zacierania indywidualnego charakteru polskiej wsi. Projektantka racjonalnie kontestuje jakość przestrzeni wewnątrz wiejskich.

Pani mgr Joanna Kulpa z wielkim zaangażowaniem zgłębia i propaguje kulturę *swojej małej ojczyzny* również poprzez publikacje. Miedzy innymi jest współautorką opracowania pt.: „*Tomik gwary lubawskiej*” (2018), a także cyklu artykułów dotyczących architektury i walorów Ziemi Lubawskiej. w różnych periodykach oraz na stronach internetowych. W 2020 r. opublikowała artykuł „*Design z historią w tle*”.

Dorobek projektowy jednoznacznie wykazuje wpływy wymienionych wyżej zainteresowań na projektowanie Kandydatki na szczęście nie w sensie dosłownym.

W załączonym portfolio zauważalne jest świadome czerpanie z kultury architektury domu wiejskiego, jego logicznej prostoty. Nabyte doświadczenia w indywidualny sposób kultywują zasadę współlistnienia funkcjonalności z estetyką i racjonalnością konstrukcji, co w konsekwencji może stać się dla Doktorantki załączkiem Jej własnego stylu. Oczywiście istnieje ryzyko popadnięcia w manierę, ale panowanie nad tym ryzykiem będzie już kwestią dojrzałości zawodowej Projektantki nabywanej z czasem. Podejmowane przez Panią Joannę tematy wiejskie również wskazują na dużą swobodę projektową adekwatną do miejsca, funkcji i czasu co świadczy o wszechstronnym profesjonalizmie Kandydatki.

Zastanawiam się czy można uznać za równie udane odwrócenie takiej relacji przy projektowaniu nowoczesnego obiektu w pierwotnym środowisku wiejskim jakim ma być sanktuarium w Wardęgowie?

Doceniam osiągnięcia projektowe oraz świadomość twórczą Pani mgr Joanny Kulpy, oraz równoległą pracę badawczą. Te dwa obszary aktywności wydają się być niezbędnymi w funkcjonowaniu artystycznym i projektowym Kandydatki. Ona sama podkreśla ten fakt cytatem- *Tożsamość regionalna oparta na tradycji to wartość wszystkich kultur i społeczeństw...*

Doktorantka prowadzi również szeroko zakrojoną działalność edukacyjną i społeczną. Współpracuje ze organizacjami regionalnymi, działającymi na rzecz poprawy jakości wiejskich przestrzeni publicznych.

Dorobek Kandydatki jest różnorodny. Wyraźnie jest powiązany z prowadzoną przez nią pracą badawczą oraz przedstawioną dysertacją. Oceniam ten dorobek pozytywnie i uznaję go za wystarczający dla dalszego postępowania.

Układ i struktura rozprawy

Na pracę składają się 3 główne rozdziały i 21 podrozdziałów z kolejnymi pod podrozdziałami w ilości 41. Rozdział pierwszy zawiera historyczne studium badawcze lokalizacji, funkcji i formy architektury sanktuariów maryjnych.

Rozdział 2 dotyczy dzieła i jego opisu. Zawiera uzasadnienie wyboru tematu pracy, jej cel.

Trzeci, kolejny rozdział jest już opisem technicznym projektu- dzieła.

Temat, cel i teza pracy

„Projekt urbanistyczno-architektoniczny

Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu”.

Autorka nie formułuje jednoznacznie tezy dla swojej dysertacji. Wynika ona (teza) z tytułu.

W swojej ocenie stwierdzam, że taki zamiar został przeprowadzony i zrealizowany w formie opracowania projektowego wynikającego z określonego celu i przyjętych przez Kandydatkę założeń projektowych.

Uzasadnienie wyboru tematu pracy jest lakoniczne. Opis celu i projektu może sugerować tezę o możliwości stworzenia zespołu o zróżnicowanych funkcjach świeckich oraz sakralnych, służących integracji społeczności lokalnych oraz nie zrzeszonych przy kościele. Co zresztą artykułuje w rozdziale 2- *Dzieło i opis dzieła*, w podrozdziale 2.1- *Idea powstania projektu*, oraz w podrozdziale 2.3- *Założenia i cele projektowe*.

Autorka tłumaczy podjęty problem, nie pozostawiając wątpliwości co do tego jakie znaczenie ma dla niej osobista relacja z miejscem, na której opiera konstrukcję swojej rozprawy.

Doktorantka formułując cel, (jak mówi) *projektu* a nie pracy doktorskiej, opisuje program funkcjonowania poszczególnych obiektów zespołu sanktuaryjnego.

*„W Wardęgowie znajduje się uważane za najbardziej kameralne w północnej Polsce sanktuarium maryjne... ..obecny kustosz ks. Michał Napierała, który zainicjował stworzenie założenia sanktuaryjnego. Dało to początek koncepcji projektu urbanistyczno-architektonicznego Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie **jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu.***

Metody badawcze i ich zastosowanie

Przedstawione metody badań obejmują analizy literatury i dostępnych źródeł mające jak rozumiem być wstępem do studium przypadków. Zasadniczą ich część, oprócz analizy historii i architektury wybranych przestrzeni sanktuariów ziemi Lubawskiej stanowi rodzaj autorskiego badania porównawczego. Sama metodyka pracy jest opisana dosyć zdawkowo. Brakuje szczegółowego opisu metody badawczej. Jak zostały wybierane obszary badawcze? Czym Autorka kierowała się analizując te obszary?

Wyniki badań i możliwości ich praktycznego zastosowania

Przedstawione w rozprawie pani magister wyniki analiz dokumentów źródłowych są konsekwencją przeprowadzonych badań, a sposób ich zdyskontowania zasługuje na pozytywną ocenę. Zaobserwowane wartości krajobrazu kulturowego, zwłaszcza miejsc kultu i sanktuariów jako przestrzeni publicznych integrujących ludność przez trudne lata historii tych ziem są opisane w sugestywny sposób. Pani mgr Joanna Kulpa obserwuje formy terenu, obiekty, podobnie jak zachowania ludzi powiązane z historią, które stają się w jej obserwacjach obiektami tworzącymi krajobraz miejsca na równi z architekturą i przyrodą. Robi to zapewne przez pryzmat swoich wrażeń i przemyśleń, jednocześnie umieszczając je na tle historii miejsc. Szkoda, że ten wątek badawczy nie znalazł rozwinięcia chociażby w odautorskiej wizji scenariusza a w wizualizacjach zabrakło tętniących życiem obrazów zróżnicowanego funkcjonowania projektowanego zespołu.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Joanny Kulpy stanowi oryginalne dokonanie projektowe oraz wskazuje na wiedzę teoretyczną Kandydatki w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowej oraz odpowiednio w dyscyplinie sztuki plastycznej i konserwacji dzieł sztuki. Dorobek artystyczny i projektowy Doktorantki jest wystarczający, co w połączeniu z oceną rozprawy spełnia warunki formalne stawiane przez Ustawę o stopniach naukowych oraz o stopniach i tytułach z zakresu sztuki z dnia 14. 03. 2003 roku wraz z późniejszymi uzupełnieniami, a także warunki zawarte w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, dnia 30 stycznia 2018 r. Poz. 261).

Moja opinia o recenzowanej pracy, pomimo popełnienia w niej drobnych uchybień, jest pozytywna i tym samym rekomenduję Radzie Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie przyjęcie rozprawy doktorskiej Pani mgr Joanny Kulpy pt. *„Projekt urbanistyczno-architektoniczny Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu”*.

Prof. dr hab. Remigiusz Grochal

Sopot, 04 grudnia 2021 r.

Prof. dr hab. Remigiusz Grochal
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Architektury i Wzornictwa

Recenzja uzupełniająca pracy doktorskiej mgr Joanny Kulpy pt. „Projekt urbanistyczno-architektoniczny Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu”. Wykonana po przekazaniu uzupełnień przez Kandydatkę na uzasadniony wniosek prof. Tadeusza Pietrzkiwicza. Podstawę sporządzenia przeze mnie opinii stanowi decyzja podjęta przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie - pismo BRDSD/PP/081/2021/MT z dn. 24 maja 2021, a także w oparciu o przesłane w dniu 15.11.21 dodatkowe dokumenty:

1. Pismo przewodnie.
2. Oświadczenie.
3. Tekst recenzji wykonanej przez prof. Tadeusza Pietrzkiwicza.
4. Opis dzieła (praca doktorska) Uzupełnienie, na które składają się:
 - Podstawa uzupełnienia Dzieła,
 - Zakres zaleconego uzupełnienia,
 - Uzupełnienie Dzieła (pracy doktorskiej).

Tekst poniższy został zmieniony jedynie we fragmentach odnoszących się do moich zastrzeżeń w treści pracy doktorskiej.

Praca została napisana pod kierunkiem prof. Lecha Kolińskiego na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Na przesłaną mi 94 stronicową pracę składają się 3 rozbudowane rozdziały (21 podrozdziałów) z bibliografią.

Załączone ilustracje i fotografie pozwoliły Doktorantce na przedstawienie własnego spojrzenia na przedmiot rozprawy. Ponadto są one źródłem informacji dla czytelnika na temat specyfiki przestrzeni publicznych jakimi z całą pewnością były i są sanktuaria oraz miejsca kultu religijnego.

Wstęp

Pozytywnie oceniam wybór przez Doktorantkę interesującej tematyki ujętej w tytule pracy, chociaż w treści nie została jasno wyartykułowana teza, którą chciałyby Autorka wykazać lub udowodnić.

W wykonanym dodatkowo uzupełnieniu 1. Autorka wskazuje podjęty problem w swojej pracy i dopowiada rozbudowaną **tezę** w formie pytań-

„Czy jest możliwe wsparcie działań, których celem jest aktywizacja społeczności lokalnych i regionalnych? Jakie znaczenie ma dla nich dziedzictwo kulturowe? Tym samym, na czym oparty jest szacunek dla dorobku kulturowego poprzednich pokoleń, który jest podstawą budowania

tożsamości? Wreszcie, czy wartością nadrzędną staje się odwoływanie do tradycji środowiskowych oraz tradycji różnych grup społecznych szczególnie religijnych i kulturowych?”

Prezentowana rozprawa przedstawia rozbudowany program dla wybranej przestrzeni publicznej z sanktuarium, ale już forma, zważywszy na klimatyczną archiwalną fotografię nr 21 ze str. 36, wydaje się nadmiarowa. Projekt wykonawczy, a w zasadzie dokumentacja do wystąpienia o pozwolenie na budowę został poprzedzony autorskimi fotografiami i komentarzem tekstowym, oraz wykazami cudów z ksiąg parafialnych mającymi uzasadniać rozmach przedsięwzięcia. Oczywiście takie opracowania projektowe mają miejsce, ale powinny się raczej opierać na racjonalnie potwierdzonych i szczegółowo opracowanych scenariuszach, zaś praca naukowa jaką jest praca doktorska powinna korespondować z faktami i źródłami naukowymi. Załączona praca spełnia te warunki w warstwie historii architektury oraz opisów tradycji kulturowych.

Widoczna w pracy artystycznej społeczna wrażliwość Doktorantki wpisuje się w metodologię badawczą stosowaną w architekturze i sztukach projektowych. Przedstawiona rozprawa w pewnym sensie stanowi katalog narzędzi architektonicznych służących projektowaniu doświadczeń i zachowań użytkowników. Publicystyczna forma narracji pozwala na przybliżenie czytelnikowi *ducha miejsca* oraz zrozumienie przez użytkowników wartości niematerialnych w kontekście wierzeń, tradycji i przeszłości miejsca.

Uzupełnienie 2

Wykorzystanie ustnych niezarejestrowanych i nie autoryzowanych wypowiedzi okolicznych mieszkańców może budzić wątpliwość czy można je uznać za teksty źródłowe. Gdyby Autorka dokonała takich rejestracji, nawet z odautorską interpretacją, mogły by posiadać wartość dokumentu interpretowanego. Właściwsza wydaje się droga wyboru i analizy tekstów pisanych, także tych z kronik szkolnych czy ksiąg parafialnych.

Stworzenie przestrzeni publicznej związanej z obrzędami religijnymi jest zadaniem trudnym. Nie wszystkie rozwiązania zaproponowane przez Kandydatkę w Jej projekcie dobrze korespondują formalnie z klimatycznymi sceneriami przeszłości tego miejsca (fotografia21). Idea awansowania jakości środowiska wiejskiego, którego na co dzień doświadczają mieszkańcy i turyści w projekcie jest moim zdaniem o tyle poprawna co nadmiernie *zurbanizowana*.

Sylwetka doktorantki i ocena przedstawionego dorobku

Dobrym zilustrowaniem sylwetki oraz idei podjętego tematu pracy doktorskiej Pani mgr. Joanny Kulpy wydają się Jej słowa z pierwszych stron portfolio- *„Tożsamość regionalna oparta na tradycji to wartość wszystkich kultur i społeczeństw. Każdy z nas ma swoją Małą Ojczyznę. Z dużą satysfakcją i zadowoleniem angażuję się w przedsięwzięcia mające na celu wsparcie działalności kustosa Muzeum w Łąkorzu, Jana Ostrowskiego - znawcy folkloru i pierwszego społecznego opiekuna zabytków w powiecie nowomiejskim woj. warmińsko - mazurskim. Muzeum jest prywatną placówką o wyjątkowym znaczeniu edukacyjnym. Usytuowane jest w starej wiejskiej ponad 200 letniej chacie. Założeniem prowadzonych przez nią wielostronnych działań jest próba ukształtowania człowieka - obywatela, świadomego swych*

korzeni, biorącego czynny udział w życiu kulturalnym i społecznym."

Pani mgr Joanna Kulpa, urodzona 09 września 1972 roku w Nowym Mieście Lubawskim. W 2013 roku ukończyła studia wyższe z wyróżnieniem na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, otrzymując tytuł magistra sztuki.

Kandydatka posiada spory dorobek twórczy. Jej dorobek oparty jest na prawie dziesięcioletnich badaniach tożsamości rodzimego regionu. Szczególnie dużo uwagi poświęca kulturze materialnej i duchowej rodzinnego Łąkorza, oraz całej Ziemi Lubawskiej. W tym kontekście nie dziwi temat dyplomu magisterskiego Kandydatki: *„Koncepcja budynku Muzeum Ziemi Lubawskiej."* (2013). Logiczne stają się wcześniejsze i późniejsze publikacje: *„Łąkorz, mała wieś w wielkiej historii."* (2011), udział w *I Festiwalu Gwary Lubawskiej* (2015),

IV Festiwal Chleba Ziemi Lubawskiej w Łąkorzu (2018), *Dzień Lasu w Łąkorzu* (2016). Doktorantka również projektuje i organizuje wystawy z Jej rodzinną okolicą np.: *„Coming out."* -eksponująca dyplom magisterski w siedzibie Symfonia Varsovia w Warszawie (2013), *„Mleczarstwo"* w Łąkorzu (2014), *„Kuchnia PRL"* w Łąkorzu (2017) czy *„Miary używane dawniej w lasach."* We wszystkich ekspozycjach przewija się nostalgiczny wątek bezpowrotnego zacierania indywidualnego charakteru polskiej wsi. Projektantka racjonalnie kontestuje jakość przestrzeni wewnątrz wiejskich.

Pani mgr Joanna Kulpa z wielkim zaangażowaniem zgłębia i propaguje kulturę *swojej małej ojczyzny* również poprzez publikacje. Miedzy innymi jest współautorką opracowania pt.: *„Tomik gwary lubawskiej"* (2018), a także cyklu artykułów dotyczących architektury i walorów Ziemi Lubawskiej. w różnych periodykach oraz na stronach internetowych. W 2020 r. opublikowała artykuł *„Design z historią w tle"*.

Dorobek projektowy jednoznacznie wykazuje wpływy wymienionych wyżej zainteresowań na projektowanie Kandydatki na szczęście nie w sensie dosłownym.

W załączonym portfolio zauważalne jest świadome czerpanie z kultury architektury domu wiejskiego, jego logicznej prostoty. Nabyte doświadczenia w indywidualny sposób kultywują zasadę współlistnienia funkcjonalności z estetyką i racjonalnością konstrukcji, co w konsekwencji może stać się dla Doktorantki załączkiem Jej własnego stylu. Oczywiście istnieje ryzyko popadnięcia w manierę, ale panowanie nad tym ryzykiem będzie już kwestią dojrzałości zawodowej Projektantki nabywanej z czasem. Podejmowane przez Panią Joannę tematy niewiejskie również wskazują na dużą swobodę projektową adekwatną do miejsca, funkcji i czasu co świadczy o wszechstronnym profesjonalizmie Kandydatki.

Zastanawiam się czy można uznać za równie udane odwrócenie takiej relacji przy projektowaniu nowoczesnego obiektu w pierwotnym środowisku wiejskim jakim ma być sanktuarium w Wardęgowie?

Doceniam osiągnięcia projektowe oraz świadomość twórczą Pani mgr Joanny Kulpy, oraz równoległą pracę badawczą. Te dwa obszary aktywności wydają się być niezbędne w funkcjonowaniu artystycznym i projektowym Kandydatki. Ona sama podkreśla ten fakt cytatem- *Tożsamość regionalna oparta na tradycji to wartość wszystkich kultur i społeczeństw...*

Doktorantka prowadzi również szeroko zakrojoną działalność edukacyjną i społeczną. Współpracuje ze organizacjami regionalnymi, działającymi na rzecz poprawy jakości wiejskich przestrzeni publicznych.

Dorobek Kandydatki jest różnorodny. Wyraźnie jest powiązany z prowadzoną przez nią pracą badawczą oraz przedstawioną dysertacją. Oceniam ten dorobek pozytywnie i uznaję go za wystarczający dla dalszego postępowania.

Układ i struktura rozprawy

Na pracę składają się 3 główne rozdziały i 21 podrozdziałów z kolejnymi pod podrozdziałami w ilości 41. Rozdział pierwszy zawiera historyczne studium badawcze lokalizacji, funkcji i formy architektury sanktuariów maryjnych.

Rozdział 2 dotyczy dzieła i jego opisu. Zawiera uzasadnienie wyboru tematu pracy, jej cel. Trzeci, kolejny rozdział jest już opisem technicznym projektu- dzieła.

Temat, cel i teza pracy

„Projekt urbanistyczno-architektoniczny

Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu”.

Autorka nie formułuje jednoznacznie tezy dla swojej dysertacji. Wynika ona (teza) z tytułu.

W swojej ocenie stwierdzam, że taki zamiar został przeprowadzony i zrealizowany w formie opracowania projektowego wynikającego z określonego celu i przyjętych przez Kandydatkę założeń projektowych.

Uzasadnienie wyboru tematu pracy jest lakoniczne. Opis celu i projektu może sugerować tezę o możliwości stworzenia zespołu o zróżnicowanych funkcjach świeckich oraz sakralnych, służących integracji społeczności lokalnych oraz nie zrzeszonych przy kościele. Co zresztą artykułuje w rozdziale 2- *Dzieło i opis dzieła*, w podrozdziale 2.1- *Idea powstania projektu*, oraz w podrozdziale 2.3- *Założenia i cele projektowe*.

Autorka tłumaczy podjęty problem, nie pozostawiając wątpliwości co do tego jakie znaczenie ma dla niej osobista relacja z miejscem, na której opiera konstrukcję swojej rozprawy.

Doktorantka formułując cel, (jak mówi) *projektu* a nie pracy doktorskiej, opisuje program funkcjonowania poszczególnych obiektów zespołu sanktuaryjnego.

„W Wardęgowie znajduje się uważane za najbardziej kameralne w północnej Polsce sanktuarium maryjne obecny kustosz ks. Michał Napierata, który zainicjował stworzenie założenia sanktuaryjnego. Dało to początek koncepcji projektu urbanistyczno-architektonicznego Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu.

Uzupełnienie 3

„Celem dzieła jest podjęcie analizy zjawisk w zakresie współistnienia w sferze duchowej oraz kulturze szeroko pojętych aspektów wiary i nauki, ukazanych przez pryzmat poglądów religijnych, a także obrzędów, tradycji i twórczości artystycznej. Sam „Projekt urbanistyczno-architektoniczny Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności

lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu” jest propozycją zachowania ciągłości historycznej. Jest również przykładem spełnienia tych założeń poprzez analizę miejscowej architektury religijnej. Zabytki sakralne oraz niematerialne dziedzictwo są bowiem zasobem kulturowym, który ma duże znaczenie dla walorów turystycznych okolicy. Wydaje się także, iż liczne zbiorowe praktyki religijne o charakterze publicznym, tj. pielgrzymki, procesje, wydarzenia kulturalne, są nierozdzielnie związane z tożsamością tej miejscowości i regionu. W tym miejscu istotne wydaje się także spojrzenie na lokalną grupę związaną z działalnością stowarzyszeniową. Ludzkie poznanie staje się bazą świadomości wspólnoty lokalnej, tej wspólnoty, która utożsamia się z jej przeszłością, jej teraźniejszością i bierze udział w odpowiednim kształtowaniu przyszłości.”

Metody badawcze i ich zastosowanie

Przedstawione metody badań obejmują analizy literatury i dostępnych źródeł mające jak rozumieć być wstępem do studium przypadków. Zasadniczą ich część, oprócz analizy historii i architektury wybranych przestrzeni sanktuariów ziemi Lubawskiej stanowi rodzaj autorskiego badania porównawczego. Sama metodyka pracy jest opisana dosyć zdawkowo. Brakuje szczegółowego opisu metody badawczej. Jak zostały wybierane obszary badawcze? Czym Autorka kierowała się analizując te obszary?

Wyniki badań i możliwości ich praktycznego zastosowania

Przedstawione w rozprawie pani magister wyniki analiz treści źródłowych są konsekwencją wykonanych badań. Zaobserwowane wartości krajobrazu kulturowego, zwłaszcza miejsc kultu i sanktuariów jako przestrzeni publicznych integrujących ludność przez trudne lata historii tych ziem są opisane w sugestywny sposób. Pani mgr Joanna Kulpa obserwuje formy terenu, obiekty, podobnie jak zachowania ludzi powiązane z historią, które stają się w jej obserwacjach obiektami tworzącymi krajobraz miejsca na równi z architekturą i przyrodą. Robi to zapewne przez pryzmat swoich wrażeń i przemyśleń, jednocześnie umieszczając je na tle historii miejsc. Szkoda, że ten wątek badawczy nie znalazł rozwinięcia chociażby w oautorskiej wizji scenariusza, a w wizualizacjach zabrakło tętniących życiem obrazów różnicowanego funkcjonowania projektowanego zespołu.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Joanny Kulpy stanowi oryginalne opracowanie projektowe oraz wskazuje na wiedzę teoretyczną Kandydatki w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowej oraz odpowiednio w dyscyplinie sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki. Dorobek projektowy Doktorantki jest wystarczający, co w połączeniu z oceną rozprawy spełnia warunki formalne stawiane przez Ustawę o stopniach naukowych oraz o stopniach i tytule z zakresu sztuki z dnia 14. 03. 2003 roku wraz późniejszymi uzupełnieniami, a także warunki zawarte w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, dnia 30 stycznia 2018 r. Poz. 261).

Moja opinia o recenzowanej pracy, pomimo popełnienia w niej wspomnianych w ocenie z dn. 20.07 21r. uchybień, jest pozytywna. Zwłaszcza, że przekazane mi uzupełnienie eliminuje

większość zastrzeżeń. Tym samym podtrzymuję moją pozytywną rekomendację dla przedłożonej Pracy Radzie Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, oraz wnioskuję o przyjęcie rozprawy doktorskiej Pani mgr Joanny Kulpy pt. „Projekt urbanistyczno-architektoniczny Sanktuarium Matki Bożej w Wardęgowie jako miejsca aktywizacji społeczności lokalnej w kontekście tradycji materialnej regionu”.

Prof. Remigiusz Grochal